

УДК 342.98(477)
DOI <https://doi.org/10.32837/chern.v0i3.102>

В. В. Горбонос
аспірант

Харківського національного університету внутрішніх справ
orcid.org/0000-0001-5825-5274

КЛАСИФІКАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

Актуальність статті полягає в тому, що за допомогою норм права забезпечується правопорядок на території країни та належне функціонування державних і громадських інституцій. На противагу зникнення норм права із суспільного життя призведе до хаосу, який за наслідками буде ідентичний таким явищам, як державний переворот або війна. Тому цілком обґрунтованим убачається те, що міжнародна спільнота та окремі держави приділяють велику увагу якості правових норм, постійно працюючи в напрямі вдосконалення їх змісту. Не виключенням є і Україна, перед якою сьогодні постає складне завдання – формування європейської держави, що буквально вимагає підвищення ефективності функціонування органів державної влади, орієнтованого на актуальні потреби населення. Важлива роль у виконанні такого завдання відводиться нормам права, як основному засобу врегулювання суспільно-політичного життя країни та роботи окремих інституцій. Мета статті зумовлюється необхідністю систематизації множинності нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Експертної служби МВС України, а також здійснення їх класифікації. У статті автором, на підставі систематизації нормативно-правових актів, які регулюють діяльність Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, запропоновано їх класифікацію за юридичною силою, суб'єктом нормотворчості, рівнем регулювання, галузевою належністю, сферою дії та напрямом регулювання, зокрема в межах останнього критерію, що найповніше відображає сутність такого регулювання, виокремлено правові акти, що визначають: підстави проведення судової експертизи та експертних досліджень; організаційно-функціональні аспекти діяльності; процедуру проведення судової експертизи та експертних досліджень; окремі питання професійної діяльності працівників Експертної служби МВС України, в тому числі матеріальні умови праці, також засади міжнародного співробітництва. Визначено, що нормативно-правові акти організаційного характеру визначають місце установ даної служби в системі Міністерства внутрішніх справ України та повноваження міністерства щодо функціонування експертної служби.

Ключові слова: експертна служба, МВС України, правове регулювання, нормативно-правові акти, правові засади, система, класифікація.

Horbonos V. V. CLASSIFICATION OF NORMATIVE ACTS REGULATING ACTIVITIES OF THE EXPERT SERVICE OF MIA OF UKRAINE

The relevance of the article is that the rule of law ensures law and order in the country and the proper functioning of state and public institutions. In contrast, the disappearance of the rule of law from public life will lead to chaos, the consequences of which will be identical to such phenomena as coup d'etat or war. Therefore, it is quite reasonable that the international community and individual states pay great attention to the quality of legal norms, constantly working to improve their content. Ukraine is no exception, which today faces a difficult task – the formation of a European state, which literally requires improving the efficiency of public authorities, focused on the current needs of the population. An important role in this task is given to the rule of law, as the main means of regulating the socio-political life of the country and the work of individual institutions. The purpose of the article is due to the need to systematize the multiplicity of regulations governing the activities of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, as well as their classification. In the article, the author, on the basis of the systematization of normative legal acts regulating the activities of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, proposed their classification depending on the legal force, the subject of rule-making, the level of regulation, industry affiliation, scope and direction of regulation, in particular within the framework of the latter criterion, which most fully reflects the essence of such regulation, legal acts are highlighted that determine: the grounds for conducting forensic examination and expert research; organizational and functional aspects of activities; the procedure for conducting forensic examination and expert research; certain issues of professional activity of the staff of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, including material working conditions, as well as the basis of international cooperation. It is determined that normative-legal acts of organizational character determine the place of institutions of this service in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and the powers of the ministry regarding the functioning of the expert service.

Key words: expert service, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, legal regulation, regulatory legal acts, legal framework, system, classification.

Постановка проблеми. Те, що норми права є одним з основних засобів регулювання суспільних відносин, є своєрідною юридичною аксіомою. Разом із тим вони застосовуються не тільки для упорядкування відносин між фізичними особами, а і активно використовуються сучасними правовими державами для забезпечення функціонування їх апаратів, органів державної влади.

Цінність таких правових норм полягає в тому, що це виважені, обґрунтовані, загальноприйняті правила поведінки, які проходять процес трансформації від соціальних догм до норм законодавства, внаслідок чого такі правила стають загальнообов'язковими, тобто підлягають безумовному виконанню особами чи колом осіб, якому вони адресовані.

Значення норм права важко недооцінити, адже за їх допомогою забезпечується правопорядок на території країни та належне функціонування державних і громадських інституцій. На противагу зникнення норм права із суспільного життя призведе до хаосу, який за наслідками буде ідентичний таким явищам, як державний переворот або війна. Тому цілком обґрунтованим убачається те, що міжнародна спільнота та окремі держави приділяють велику увагу якості правових норм, постійно працюючи у напрямі удосконалення їх змісту. Не виключенням є і Україна, перед якою сьогодні постає складне завдання формування європейської держави, що буквально вимагає підвищення ефективності функціонування органів державної влади, орієнтованого на актуальні потреби населення. Важлива роль у виконанні такого завдання відводиться нормам права як основному засобу врегулювання суспільно-політичного життя країни та роботи окремих інституцій.

Зазначимо, що будь-які організаційно-функціональні зміни, в тому числі у процесі реформування тієї чи іншої сфери чи органу, не можуть відбуватись без зміни змісту або прийняття нових правових актів. Зі свого боку, проведення реформаційних процесів у сфері судово-експертної діяльності взагалі та функціонування Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України (далі – Експертна служба МВС України) зокрема [1] потребує вивчення та аналізу системи відповідних нормативно-правових актів для визначення проблем і прогалин у їх змісті та окреслення перспективних шляхів удосконалення законодавства.

Стан дослідження. Зважаючи на мету дослідження, що передбачає проведення класифікації різних нормативно-правових актів, які регламентують функціонування Експертної служби МВС України, основну емпіричну базу дослідження склали відповідні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, а також міжнародні документи. Одночасно дане дослідження було б неможливим без здобутків наук теорії держави та права і адміністративного права щодо засад правового (О.Ф. Скакун) та адміністративно-правового регулювання (І.Б. Заверуха, Д.В. Приймаченко), а також використання основних логічних конструкцій для здійснення правильної та вичерпної класифікації (Г.О. Орендарчук, О.П. Невельська-Гордєєва, В.Д. Титов, С.Д. Цалін).

Мета статті зумовлюється необхідністю систематизації множинності нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Експертної служби МВС України, а також здійснення їх класифікації.

Виклад основного матеріалу. Як нами було неодноразово наголошено, правове регулювання здійснюється за допомогою правових засобів і методів, що знаходять своє закріплення у припи-

сах чинних нормативно-правових актів. Тому для того, щоб дослідити систему правового регулювання діяльності Експертної служби МВС України та визначити місце в ньому адміністративного законодавства, необхідно проаналізувати чинні національні та міжнародні нормативно-правові акти, що регламентують функціонування вказаної служби та проведення судово-експертних досліджень її працівниками. З огляду на те що законодавство у сфері судово-експертних досліджень є достатньо об'ємним, пропонуємо розглянути його, урахувуючи класифікацію нормативно-правових актів за юридичною силою, запропоновану О.Ф. Скакун [2, с. 365], у такій послідовності: 1) Конституція України; 2) закони України, включаючи кодифіковані закони; 3) міжнародні договори згода на обов'язковість яких надана Верховною радою України (далі – ВР України); 4) укази Президента України; 5) постанови Кабінету міністрів України (далі – КМ України); 6) інші підзаконні нормативно-правові акти (накази та розпорядження центральних органів виконавчої влади); 7) нормативні акти Експертної служби МВС України; 8) постанови Пленуму Верховного суду України (далі – ВС України), які не є джерелами права, але мають рекомендаційний характер і активно впроваджуються в діяльність Експертної служби МВС України.

В Основному законі держави судова експертиза згадується лише в п. 14 ч. 1 ст. 92 в контексті визначення її функціональних засад виключно законами України [3]. Разом із тим судова експертиза та експертні дослідження переважно провадяться під час відправлення правосуддя та сприяють захисту прав, свобод і інтересів людини (статті 3, 29, 57, 62, 124 Конституції України). Зважаючи на те, що Експертна служба МВС України є органом виконавчої влади засади її організації, діяльності та юридичної відповідальності встановлюються виключно законами (ст. 6, п. 12, 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України). Конституційними нормами також передбачена важлива гарантія діяльності судових експертів, від висновку яких іноді залежить рішення зі справи, та відповідно доля людини (ст. 60 Конституції України).

Задля систематизації численної кількості національних законів у сфері судово-експертної діяльності пропонуємо поділити їх на три групи законодавчих актів, які:

1) закріплюють підстави проведення судової експертизи та експертних досліджень працівниками Експертної служби МВС України, а також їх участь у кримінальному, адміністративному, цивільному, господарському судочинстві та провадженнях у справах про адміністративні правопорушення (статті 69-72, 79, 84, 85, 93, 95, 100-102, 110-115, 122, 124-126, 327-329, 332, 356-361 Кримінального процесуального кодексу України;

статті 364, 364-1, 365, 365-2, 366-368, 368-2, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 370, 380-382, 384-387 Кримінального кодексу України; статті 27, 53, 54, 74-76, 79, 86, 139-150, 159-162, 170-172, 179, 189, 190, 203, 361 Цивільного процесуального кодексу України; статті 66, 67, 69, 74, 80-87, 92, 98, 127, 129, 131, 132, 134, 143, 145, 145-1, 146-149, 245 Кодексу адміністративного судочинства України; статті 185-3, 185-4, 251, 273, 275 Кодексу України про адміністративні правопорушення; статті 31, 32, 41-44, 48 Господарського процесуального кодексу України; статті 47, 356, 357, 397-399, 495, 497, 502, 508, 515-517, 519, 520 Митного кодексу України; статті 5, 8, 28-30 Закону України «Про прокуратуру»; статті 1, 2, 8, 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»; статті 20, 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»; статті 42, 47, 51 Закону України «Про нотаріат»; ст. 4 Закону України «Про підприємництво»; Закон України «Про адміністративні послуги»);

2) регламентують окремі організаційні аспекти діяльності Експертної служби МВС України, зокрема встановлюють гарантії діяльності експертів, у частині забезпечення їхньої особистої безпеки та безпеки членів їхніх сімей (статті 1-3, 5, 13, 14 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»), попереджують виникнення та поширення будь-яких корупційних проявів (статті 1, 4-6, 9-11, 13, 16, 17, 21-23, 25 Закону України «Про запобігання корупції»);

3) регулюють процедуру проведення судової експертизи та експертних досліджень (Закон України «Про судову експертизу»; статті 1, 4, 6, 10, 16, 19, 20 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; статті 1, 2, 4-6 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу»; статті 1, 3-20, 22-33 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»; статті 1, 2, 4-6, 8-25, 29 Закону України «Про захист персональних даних»; статті 1, 2, 5-10, 12, 15, 24 Закону України «Про доступ до публічної інформації»).

Міжнародні договори згода на обов'язковість яких надана ВР України є своєрідними міжнародними стандартами. Так, у Європейській конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року [4] закріплені норми, що дозволяють експертам свідчити під присягою на території держав підписавши цю конвенцію (п. 2 ст. 3, статті 10, 12, 20), а також регламентують питання про відповідальність за неявку експерта до суду (ст. 8) та виплату коштів за пророблену роботу (ст. 9). Ідентичні положення у сфері транснаціональної організованої злочинності встановлені в п. п. «е» п. 3, п. 18, п. 27 ст. 18 і п. п. «д» п. 1

ст. 27 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року [5].

Правові акти Президента України, які стосуються питань функціонування Експертної служби МВС України, носять декларативний і організаційний характер. Перші встановлюють певні стандарти та цінності, наприклад укази Президента України: «Про День судового експерта» від 10.06.2009 № 424/2009, яким визначено професійне свято «День судового експерта»; п. п. б п. 3 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» від 08.11.2019 № 837/2019, згідно з яким до кінця 2020 року необхідно розробити законопроект про «створення системи самоврядування судових експертів, запровадження рецензування висновку судового експерта та визначення граничних строків проведення судових експертиз». Нормативно-правові акти організаційного характеру визначають місце установ даної служби в системі МВС України та повноваження міністерства щодо функціонування експертної служби (Організаційна структура Державного бюро розслідувань затверджена указом Президента України від 05.02.2020 № 41/2020).

Акти та постанови Уряду визначають окремі аспекти діяльності Експертної служби МВС України, які:

1) стосуються її функціонування, зокрема: рішення про утворення цієї служби (Про утворення експертної служби Міністерства внутрішніх справ затверджене постановою КМ України від 20.06.2000 № 988); діяльності Координаційної ради з проблем судової експертизи (Положення про Координаційну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України затверджене постановою КМ України від 16.11.1994 № 778); визначають перелік платних послуг, що надаються даною службою (Перелік платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання затверджений постановою КМ України від 04.06.2007 № 795);

2) регулюють загальний порядок і процедуру проведення судових експертиз (Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз затверджений постановою КМ України від 02.07.2008 № 595) і окремі види останньої: дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів затверджений постановою КМ України від 06.05.2000 № 770); облік і розслідування обставин нещасних випадків, професійних захворювань, аварій на виробництві (Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві затверджений постановою КМ України від 17.04.2019 № 337);

3) регламентують професійну діяльність працівників у частині оплати їхньої праці (Інструкція про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів затверджена постановою КМ України від 01.07.1996 № 710);

4) встановлюють засади міжнародного співробітництва, наприклад Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво у сфері стандартизації, метрології, оцінки відповідності та акредитації затверджена розпорядження КМ України від 23.01.2019 № 25-р.

Підзаконними нормативно-правовими акти МВС України, як центрального органу виконавчої влади в складі якого функціонує Експертна служба, на законодавчому рівні вирішуються питання про:

1) різні аспекти діяльності цієї служби, серед яких: організаційно-функціональний (Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України затверджене наказом МВС України від 06.11.2015 № 1343); діяльність Експертно-кваліфікаційної комісії МВС України (Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС та атестацію судових експертів Експертної служби МВС затверджене наказом МВС України від 08.02.2017 № 102); функціонування спеціальних криміналістичних обліків (Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 № 390); контрольна діяльність (Порядок проведення перевірок діяльності структурних підрозділів апарату МВС, Національної гвардії України, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС затверджений наказом МВС України від 06.11.2018 № 888);

2) проведення досліджень (Акт, складений за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки та інших форм розпорядчих документів затвердженого затверджений наказом МВС України від 17.01.2019 № 22), зокрема дактилоскопічних (Інструкція про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України затверджена наказом МВС України від 11.09.2001 № 785), а також таких об'єктів, як: зброя та боеприпаси до неї (Інструкція про поря-

док приймання, зберігання, обліку, знищення чи реалізації вилученої добровільно зданої зброї та боеприпасів до неї затверджена наказом МВС України від 31.05.1993 № 314, Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боеприпасів до зброї та вибухових матеріалів затверджена наказом МВС України від 21.08.1998 № 622); наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори (Вимоги до об'єктів і приміщень, призначених для здійснення діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та зберігання вилучених з незаконного обігу таких засобів і речовин затверджені наказом МВС України від 15.05.2009 № 216); транспортні засоби (Інструкція про порядок проведення криміналістичних досліджень транспортних засобів і реєстраційних документів, що їх супроводжують, працівниками Експертної служби МВС України затверджена наказом МВС України від 31.05.2013 № 537);

3) залучення експертів (Положення про проведення конкурсу на заміщення (комплектування) вакантних наукових посад у наукових установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищих військових навчальних закладах Національної гвардії України затверджене наказом МВС України від 11.03.2019 № 160, Положення про базу даних реєстру атестованих судових експертів Експертної служби МВС Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 19, Положення про Вибухотехнічну кваліфікаційну комісію МВС України та порядок надання працівникам органів внутрішніх справ та їх позбавлення права самостійного проведення спеціальних вибухотехнічних робіт затверджене наказом МВС України від 15.12.2011 № 924, Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 № 1339);

4) фінансове забезпечення судово-експертної діяльності та проведення експертних досліджень, як от оплата роботи експертів (Про встановлення нормативної вартості однієї експертгодини в 2020 році затверджених наказом МВС України від 11.03.2020 № 255) або формування коду платежу для оплати цих досліджень (Інструкція щодо

порядку формування коду платежу для оплати послуг затверджена наказом МВС України від 24.01.2019 № 43).

Також правове забезпечення діяльності Експертної служби МВС України на підзаконному рівні можна вважати таким, що здійснюється за допомогою таких міжвідомчих нормативно-правових актів: невеликі, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, які знаходяться в незаконному обігу, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) від 01.08.2000 № 188; Порядок ведення Реєстру методик проведення судових експертиз затверджений наказом Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст) від 02.10.2008 № 1666/5; Порядок забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів в умовах особливого періоду затверджений наказом Мін'юсту від 17.10.2019 року № 3194/5; Порядок ведення державного Реєстру атестованих судових експертів затверджений наказом Мін'юсту від 29.03.2012 № 492/5 тощо.

Нормативні акти Експертної служби МВС України регулюють внутрішньоорганізаційні питання, пов'язані з:

1) внутрішнім трудовим розпорядком (Правила внутрішнього трудового розпорядку затверджені наказом Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України (далі – ДНДЕКЦ МВС України) від 04.02.2016 № 6н із змінами);

2) контролем за якістю досліджень (Інструкція з організації контролю за якістю досліджень у підрозділах Експертної служби МВС України затверджена наказом ДНДЕКЦ МВС України від 09.02.2016 № 10н) і проведенням перевірок територіальних підрозділів Експертної служби МВС України (Інструкція про порядок організації проведення комплексних, тематичних і контрольних перевірок територіальних підрозділів Експертної служби МВС України затверджена наказом ДНДЕКЦ МВС України від 09.02.2016 № 11н).

До документів правового характеру, які не є джерелами права, але опосередковано впливають на регулювання сфери судових експертиз і експертних досліджень, необхідно віднести постанови Пленуму ВС України, що уточнюють деякі чинні нормативні приписи щодо: здійснення судових експертиз і експертних досліджень у кримінальних і цивільних справах (Постанова Пленуму ВС України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30.05.1997 № 8); практики призначення судової експертизи (Постанова Пленуму Вищого господарського Суду України (далі – ВГС України) «Про деякі питання практики призначення судової експертизи» від 23.03.2012 № 4), в тому числі справах зі спорів, пов'язаних

із захистом права інтелектуальної власності (Постанова Пленуму ВГС України від «Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності» 23.03.2012 № 5).

Висновки. Систематизація нормативно-правових актів, які складають основу нормативно-правового регулювання діяльності Експертної служби МВС України, дала змогу скласти об'єктивне уявлення про зміст правових документів, їх рівень і обсяг регулювання. Зі свого боку їх розрізненість і множинність зумовлює необхідність проведення класифікації, внаслідок якої утворюється «складна розгорнута система поділу» [6, с. 49; 7, с. 27;], вона «дає змогу орієнтуватися в багатоманітності об'єктів і є джерелом знань про них» [8, с. 244]. Використання класифікації як методу пізнання «в основі якого лежить логічна операція поділу обсягу поняття» [9, с. 258] дасть змогу визначити місце адміністративного законодавства в системі правового регулювання діяльності Експертної служби МВС України. Щодо критеріїв даної класифікації, то вважаємо за доцільне спиратись на загальновизнані в юриспруденції підстави поділу, наприклад: суб'єкти нормотворчості, способи встановлення, галузева належність, зовнішня форма вираження і т.д. [2, с. 366]. Разом із тим проведення класифікації вищевикладеної системи нормативно-правових актів, за ідентичними загальними критеріями було б невиправданим, оскільки останні не враховують їх специфічний характер і особливу сферу проведення судово-експертних досліджень. Тому пропонуємо власне бачення класифікації нормативно-правових актів, що регламентують діяльність Експертної служби МВС України:

1) за юридичною силою (даний критерій було використано нами при викладенні системи правового регулювання діяльності Експертної служби МВС України): а) Конституція України; б) закони України; в) міжнародні договори згода на обов'язковість яких надана ВР України; г) укази Президента України; г) постанови КМ України; д) накази та розпорядження центральних органів виконавчої влади; е) нормативні акти Експертної служби МВС України; е) постанови Пленуму ВС України;

2) за суб'єктом нормотворчості нормативно-правові акти поділяються на такі, що затверджені: а) ВР України; б) Президентом України; в) КМ України; г) МВС України; г) Мін'юстом; д) МОЗ України; е) ДНДЕКЦ МВС України;

3) за рівнем регулювання: а) національні нормативно-правові акти; б) міжнародні нормативно-правові акти;

4) за галузевою належністю, правові акти поділяються на: а) кримінальні; б) адміністративні; в) цивільні; г) міжнародні; г) публічні; д) трудові;

5) за сферою дії: а) загальнообов'язкові; б) спеціальні; в) локальні;

6) за напрямом регулювання – такі, що визначають: а) підстави проведення судової експертизи та експертних досліджень; б) організаційно-функціональні аспекти діяльності; в) процедуру проведення судової експертизи та експертних досліджень; г) окремі питання професійної діяльності працівників Експертної служби МВС України, в тому числі матеріальні умови праці; г) засади міжнародного співробітництва.

У підсумку зазначимо, що дослідження системи правового регулювання діяльності Експертної служби МВС України, дозволило сформувати уявлення про останню як цілісну систему установ органу виконавчої влади, що здійснює стратегічно важливу діяльність щодо встановлення істини, насамперед для потреб досудового слідства та правосуддя. Більш того, інколи без результатів досліджень цих органів встановити істину у справі неможливо, що в котрий раз підкреслює важливість ефективного реформування судово-експертної сфери та відповідних суб'єктів, зокрема Експертної служби МВС України, що вбачається неможливим без перспективного визначення адміністративно-правового статусу останньої.

Література

1. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 23. Ст. 808.
2. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20.04.1959. *Офіційний вісник України*. 2004. № 26. Ст. 1735.
5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000. *Офіційний вісник України*. 2006. № 14. Ст. 1056.
6. Орендарчук Г.О. Логіка : навчальний посібник. Тернопіль : «Астон», 2008. 272 с.
7. Логіка : підручник / В.Д. Титов, С.Д. Цалін, О.П. Невельська-Гордєєва [та ін.] ; за заг. ред. В.Д. Титова. Харків : «Право», 2005. 208 с.
8. Заверуха І.Б. Проблеми правового регулювання державного боргу України : дис. ... д. ю. н. : 12.00.07. Львів, 2007. 442 с.
9. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави : дис. ... д. ю. н. : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2007. 477 с.